

ת"פ 10259/08 - מדינת ישראל - יחידת תביעות ש"י נגד מאיר דרדיק

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 10259-08 מ.י. יחידת תביעות ש"י נ' דרדיק 13 ינואר 2013
בפני כב' השופטת אילתה זיסקינד

בעניין: מדינת ישראל - יחידת תביעות ש"י
המאשימה ע"י ב"כ עוה"ד דקלה לוי
נגד
מאיר דרדיק
הנאשם ע"י ב"כ עוה"ד דניאל מירסקי

הכרעת דין

כתב האישום

1. הנאשם מואשם בעבירות של **עיסוק ללא רישיון, עבירה לפי סעיף 37 (ג) לחוק העתיקות תשל"ח -1978 והחזקת נשק שלא כדין עבירה לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין תשל"ז - 1977**, בכך שביום 10.2.08 סמוך לשעה 12:30 הוא החזיק בביתו בעתיקות המפורטות לעיל, אותן גילה שלא בחפירות עפ"י חוק העתיקות, בלא שהחזיק רישיון להחזקתם ולא דיווח על תפיסתם, כלהלן:

2 שברי מחטים	·	960 מטבעות	·
3 חלקים של סיכות רכיסה	·	20 משקולות	·
22 חרסים שונים	·	3 פרטי עופרת	·
טביעות חותם	·	19 טבעות וחלקי טבעות	·
48 שברי זכוכית	·	121 פרטי מתכת שונים	·
17 מסמרים, 3 כדורי מתכת	·	5 ראשי חץ	·
3 תליונים	·	2 חותמות	·
13 שברי צמידים	·	7 מקלות כחל	·

2. בנסיבות הנ"ל החזיק הנאשם גם בתחמושת בלא רשות על פי דין:

20 כדורי 0.3 מ"מ (צ"ל אינץ' -	·	6 כדורי 9 מ"מ	·
(ז.א.	·	2 מחסניות נשק מסוג גליל	·
·	·	מחסנית נשק מסוג M-16	·
·	·	פתיל ביטחון (השהייה) באורך של 4.2 מטר	·
·	·	מצת חבלה המשמש להדלקת פתיל	·
אינץ' - א.ז.)	·	250 כדורי 0.22 מ"מ (צ"ל	·
		הביטחון	

3. בתשובתו לכתב האישום מיום 2.12.10 הודה הנאשם כי הפריטים דלעיל נמצאו בביתו, כפר כי מצא את העתיקות בחפירות שלא כדון, וטען כי חלקן נרכשו כדון, אחרות נמצאו לפני שנת 1978 וחלקן אינן מוגדרות כ"עתיקות" במשמעות החוק. ביחס לתחמושת טען כי חלקה אינה שייכת לו, אלא לשכנו ולאמו, וחלק מהכדורים שהיו שייכים לו, נרכשו על ידו כדון עת היה ברשותו רישיון בר תוקף להחזקת כלי יריה. באשר לפתיל הביטחון ומצת החבלה טען כי אינם שמישים מזה 25 שנה, אולם אין בידיו להוכיח זאת, היות והושמדו ע"י המאשימה.

ראיות המאשימה

4. רס"מ סמי מזרחי, פקחן נוער ובלש במשטרת חברון, ערך חיפוש בבית הנאשם, ומצא סוגי עתיקות שונים, אותם סימן ופירט בדו"ח תפיסה וסימון שערך ביום 10.2.08 - 1/ת, והעבירם לחוקר **ידידיה אלוש** (גובה הודעת הנאשם) לצורך המשך החקירה.

5. רס"ב ידידיה אלוש, שגבה את הודעת הנאשם 3/ת, הסביר בחקירתו הנגדית כי העדר חתימת הנאשם בהודעתו במשטרה לאחר פתיח האזהרה והבהרת זכויותיו, נבע מהיסח הדעת בלבד, שכן למרות שאלוש סימן X ב-3 מקומות בהודעה, לרבות באזהרה, לצורך חתימת הנאשם, הנאשם חתם בהיסח הדעת רק בשני מקומות בסוף כל עמוד (ראה מעמ' 9 ש' 21 עד עמ' 10 ש' 12 לפרו' מיום 13.9.11), והכחיש כי מנע מהנאשם להיוועץ בעו"ד (ראה שם עמ' 10 ש' 29-33 לפרו'). הוא לא הודיע לסניגוריה הציבורית על החקירה, משום שלדעתו המקרה לא הצדיק זאת, שכן הנאשם לא נעצר או נכלא.

6. באשר למוצגים שנתפסו, העיד אלוש כי אלה "**נשמרים בחדר החקירות עד למחרת בבקר, ולאחר מכן הם מועברים למשרד הרישום, והמוצג הספציפי של הנשק עבר דרכי לרישום, לאחר שהצגתי אותו לפני הקצין אריק מרדכי**" (ראה עמ' 13 ש' 14-16 לפרו'), שנתן חו"ד על פריטי הנשק, שהיא לפי ס' 144 לחוק העונשין, **אישור קצין בדבר היות המוצג נשק** (ראה עמ' 16 ש' 5 לפרו').

7. צוער יניב זיתוני (בקורס קצינים) - חבלן (יחד עם חבלן נוסף בצוות של שניים) ערך את דו"ח הפעולה 5/ת מיום 10.2.08 על תפיסת **פתיל הביטחון, מצת המשיכה, כדורי נק"ל שונים, מחסניות גליל, ותחמושת קליעית** שנמצאו בחיפוש בבית הנאשם, נמסרו למעבדת חבלן להמשך חקירה, ולאחר מכן להשמדה.

כן אישר כי לאחר בדיקתו לקח את התחמושת להשמדה: "**התחמושת הקליעית ומחסניות נלקחו על ידי ויושמדו מאוחר יותר**", עפ"י נוהל העברתם למרכז תחמושת בצה"ל להשמדה (ראה עמ' 20 ש' 11 לפרו').

8. רפ"ק איגור פקרמן, ראש מעבדת חבלה במשטרת ירושלים, ערך חו"ד מומחה על מוצגי החבלה שנתפסו - **פתיל** במעטפת פלסטי שחור באורך כ- 3.4 מ' ו**שרוול** גלילי ממתכת בצבע שחור, סגור בפקק פלסטיק אדום ונתון בשרוול עמוד 2

מקרטון, לפיה **שימוש בלתי מושכל בפתיל ובשרוול (המשמש כמצת הפתיל), עלול לגרום לפגיעה גופנית**, כן ציין כי מוצגים אלה הועברו להשמדה. בביהמ"ש העיד כי עם קבלת הפריטים ביום 21.1.08, ערך בדיקה ויזואלית בלבד, לאחר 7 חודשים ביום 21.9.09 ביצע בדיקה שכללה "**הפעלה פיסית לצורך בדיקת חלק ממוצג פתיל הבטחון**" (ראה עמ' 22 ש' 28 לפרו'), ולאחר מכן ביום 27.10.08 העביר את שני המוצגים הללו להשמדה בצה"ל (ראה עמ' 23 ש' 20-25 לפרו').

9. רפ"ק אריה מרדכי אישר **בת/8** את חתימתו על **האישור שערך כקצין משטרה בדבר היות המוצג נשק** לפי סעיף 144 לחוק העונשין, בהיותו ראש לשכת חקירות במרחב חברון (ראה עמ' 26 ש' 10-11, ועמ' 27 ש' 11-3 לפרו'), והעיד כי האישור הוכן גם לחתימת רס"מ ידידה אלוש, החתום עליו בסמוך לחותמתו של אריק מרדכי. בחקירתו הנגדית אישר רפ"ק מרדכי כי הגם שאינו מומחה לכלי נשק, והוא חתם על האישור לפי הוראות סעיף 144 לחוק **העונשין, מתוקף היותו קצין משטרה המכיר נשקים, מתעסק ומשתמש בהם, עושה מטווחים 16 שנה, חוקר אותם ובעל ידע כללי בנשק** (ראה עמ' 27 ש' 33 ועמ' 28 ש' 3, 18-22 לפרו'), כשהאישור הינו **חוו"ד מאד כללית וראשונית, בה אישר כי מדובר בנשק המסוגל להמית** (ראה עמ' 31 ש' 28 לפרו').

10. מר שחר בץ, קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון העוסק בזיהוי עתיקות, בדק את הפריטים שנתפסו בבית הנאשם, ערך **חוו"ד ת/9** לפיה רובם עתיקות, כשלדבריו "**חווה"ד הינה אינוונטאר ראשוני של הפריטים לאחר בדיקה ראשונית של כמות הפריטים, סיווגם .. כמתכות, מטבעות, כלי חרס ופריטים שבזיהוי ראשוני על פניו נראים כלא מקוריים כמזוייפים**" (ראה עמ' 39 ש' 28-30 לפרו' מיום 21.12.11), ובהמשך בספירה השלישית של הפריטים, הבהיר כי עושים אינוונטר מקצועי, כשכל פריט מקבל צילום ומס' קטלוגי של מדינת ישראל וזיהוי חד ערכי (ראה שם עמ' 40 ש' 29-31 ועמ' 41 לפרו').

11. עוד העיד מר בץ כי בעבר הכיר את הנאשם כמי ששמו התגלגל כמתעסק בסחר עתיקות לא חוקיות ובחיפוש מטבעות, ונהג לבקר את בץ בחפירות עוד בשנים 2001-2002, והזהירו כבר אז אזהרה חברית, לבל יעסוק בשוד, בסחר עתיקות ובכל הקשור לעתיקות (ראה עמ' 48 לפרו'). ביחס לדבריו בהודעתו של מר בץ במשטרה - **ת/10** - ש' 8-16, העיד בץ כי הנאשם החזיק עתיקות שלא כדין, פגע באתר עתיקות, לא מסר הודעה על גילוי עתיקות שמצא, הכניס עתיקות מהאזור ללא אישור, ובביתו אף נתפסה חוברת קטלוג מחירים המשמשת סוחר עתיקות ומלמדת על כוונתו לסחר בעתיקות. לדבריו, כדי להוכיח שהחזקת עתיקה הינה חוקית, על המחזיק בה להציג **רישיון** להחזקת או לסחר **בעתיקות יו"ש**, מאת הממונה על כך (שהוא מר בץ) או **קבלה ושובר** על רכישת העתיק כדין מסוחר עתיקות **מורשה** בעל תעודה ורישיון, כשהקבלה והאינוונטר הנסחר נמצאים ורשומים גם אצל ארכיאולוג מחוז יו"ש, לצורך בקרה ומעקב אחר סחר העתיקות. ואולם מרישום זה המנוהל והנמצא אצלו ביו"ש, עולה כי לנאשם אין רישיון כסוחר עתיקות, הוא גם לא הציג כל תעודת רכישה כדין לגבי מי מהפריטים שנתפסו בביתו, מה עוד שבביתו נתפסו שני גלאי מתכות, והעתיקות הגיעו מחפירות, כשחלקן מחפירות עמוקות ושכבות מאד קדומות (ראה עמ' 56-57 לפרו'), כך שמכלול האינדיקציות מראות כי הפריטים הללו לא נקנו מסוחר עתיקות (ראה עמ' 52-53 לפרו'), אלא נלקחו מהשטח. כן העיד בץ על גילוי או החזקת עתיקה חלה חובת דיווח לרשויות, דהיינו לקמ"ט ארכיאולוגיה, והבהיר כי העדר הדיווח בענייננו, הינו עבירה עפ"י החוק (עמ' 57 ש' 29-31 לפרו'), הפנה לסעיפים 15,20 לחוק העתיקות (ככל הנראה החוק הישן משנת 66) בעניין סחר בעתיקות (ראה עמ' 59 סיפא לפרו'), בציינו כי בבית הנאשם נמצאה גם חוברת קטלוג מחירי עתיקות (ראה עמ' 63-64 לפרו').

12. לדברי מר בץ הפריטים שנחשדו על ידו כמזוייפים, לא צויינו ככאלה בחוות דעתו **ת/10**, מאחר ואינם רלבנטיים, הן משום שמדובר רק בבדיקה ראשונית, והן משום שחלקם זניח, בהיותם פחות מ-10% מהפריטים שנתפסו, ולכן לא מצדיקים התייחסות והתעמקות בהם בשלב הראשוני.

13. מר יואב ציונית אוצר יחידת קצין מטה לארכיאולוגיה ביהודה ושומרון, אחראי על רישום ממצאים בחפירות, סקרים, תפיסות והחרמות שוד עתיקות, העיד על סדר ארגון, צילום וקטלוג הפריטים כמוצגים.

ראיות ההגנה

14. מר עוזי ביננפלד, הכיר את הנאשם בכתה י', למד עמו 3 שנים בין 76-78 בפנימיה בתיכון, התחבר אליו מאד, בשל אהבתם הקיצונית המשותפת להיסטוריה, ולאחר מכן נפרדו דרכיהם, והעיד כי הנאשם למד וחי את ההסטוריה, מילא מחברות בגזרי עיתונות שהדביק לתוכן, תיעד בהן כל דבר אחר הקשור להיסטוריה, והיה בכך יוצא דופן. לגבי העתיקות - בכל רגע פנוי הנאשם היה משוטט עם עוזי בין הכפרים הערביים במקום, וכבר כילד בעל עיני נץ, היה מחפש ומוצא מטבעות בכל טיול כזה, ובשיטות מיוחדות משלו, מזהה את תקופתן ומתעדן, והגדירו כאספן מטורף, שלא הסכים להחליף את פריטי מטבעותיו (ראה עמ' 79 ש' 17-34 לפרו' מיום 21.12.11), אלא צברן והיה מאוהב בעיסוק בהן:

"מאות מטבעות, עד סוף השמינית מאות מטבעות היו לו והוא ידע להסביר כל אחת. הוא לימד אותי איך לנקות מטבעות הוא היה עוטף אותם בכזה של אשל, של הלבן, היה עוטף אותם עם סודה קאוסטית וכך היה מנקה אותם, הוא פשוט היה - תחשבי, ילד בכיתה י"א יודע לנקות מטבעות מקצועי, והוא פשוט היה מאוהב בזה, זה לא יאומן. הוא לימד אותי למשל השיטה הכי טובה שלו למצוא, הוא היה בשטח".
(ההדגשות שלי א.ז.)

ראה: עמ' 80 ש' 4-8 לפרו' מיום 21.12.11.

בהמשך הסביר את שיטת החיפוש הייחודית של הנאשם, שנהג לחפור בערימות שיצרו חפרפרות בחפירותיהן בבטן האדמה, נבר בהן, הזיזן ושטחן, וכמקצוען ידע למצוא ולהוציא מתוכן מטבעות (ראה עמ' 81 ש' 10-81 לפרו). כן העיד כי תקופת איסוף המטבעות הייתה עד שנת 78 כששניהם שהו יחד בפנימייה (שם, בעמ' 80 ש' 23).

15. גב' דגן יהודית, אם הנאשם, העידה כי מאז היותו ילד קטן בעת שהתגוררו במושב, הנאשם נהג למצוא מטבעות, לטפל בהן ולנקותן, הוא אסף מאות מטבעות, התעניין בכתוב בהן, ולבקשתו נהגה לקנות לו ספרים בנושא בנסיעותיה הרבות לאחותה בחו"ל, עיסוק זה מילא את חייו:

"סגולה זה בלכיש, ואז הוא נתפס לזה ולא יודעת הייתה לי טביעת עין למצוא, והוא ממש זה כאילו התחביב שלו ארכיאולוגיה, הוא ניקה את המטבעות ומצא תמיד איזה כתובת משהו כתוב אחר כך הוא התחיל לקנות חוברות ואני הייתה לי אחות בלונדון, אז כל פעם שנסעתי הוא עשה לי רשימה של ספרים שאני אקנה לו, לא את כולם יכולתי לקנות לו אבל תמיד הבאתי לו איזה ספר אחד שניים שחזרתי והייתי הרבה פעמים אצל האחות שלי. וזה מה שמילא את החיים שלו.
ש. הבנתי עכשיו תגידי לי, את זוכרת כמה עתיקות או מטבעות או חרסים, כמה היו לו באותה תקופה שבילדות הזאת, בתקופת הילדות, נערות.
ת. עד שאני עזבתי אני התגרשתי מאבא שלו, אז -
ש. עד הצבא, כמה עד הצבא, עד שהוא התגייס, הרי הוא התגייס,
ת. מאות בטוח, הוא, לא יודעת איך הייתה לו טביעת עין למצוא".
(ההדגשות שלי א.ז.)

ראה: עמ' 82 ש' 23-33 לפרו' מיום 21.12.11.

16. לגבי הנשק העידה כי בעבר לאחר שכהו עיניה היא הפקידה את נשקה מסוג ברטה 22 קטן ואת הכדורים במשטרת חברון, אך מידי פעם היתה מוצאת בבית כדורים, אותם מסרה לנאשם (ראה עמ' 83 ש' 4-9 לפרו' מיום 21.12.11), ולא זכרה כמה, מאחר וחלפו שנים רבות. כן העידה כי לאחר שהנאשם התחתן והיה זקוק לכסף, הוא סירב לבקשתה למכור את המטבעות שברשותו, בשל משמעותן הרבה עבורו **"אבל בשבילו זה קודש, הוא אמר לי זה הכל במצב לא טוב, לא רצה למכור, למרות שאנחנו מאד רחוקים מלהיות עשירים"** (ראה עמ' 84 ש' 9-12 לפרו' מיום 21.12.11). כן העידה כי רוב הפריטים היו מטבעות.

גירסת הנאשם

לגבי המטבעות

17. הנאשם העיד כי מגיל 10 החל למצוא מטבעות:

"נולדתי ב- 1960 במושב סגולה שבחבל לכיש, שמה גרה המשפחה שלי... כבר מגיל קטן הייתי מסתובב מטייל בבית ספר, בכל האזור, בערך בגיל 10 התחלתי למצוא מטבעות עתיקות, עם כל מיני פריטים אחרים עתיקים. באותה תקופה, לא הבנתי בנושא של העתיקות, שלחתי את המטבעות שמצאתי למוזיאון ישראל במכתב ואחר כך הם ניקו את המטבעות והם החזירו לי את זה בדואר וכאילו הם תיעדו אותם, אמרו לי את התקופה".

ראה: עמ' 85 ש' 4-10 לפרו' מיום 21.12.11

18. לדבריו, משנת 71 אוסף מטבעותיו התפתח, גדל והגיע למאות מטבעות ופריטים אחרים, בשנת 77 הוא נפגש במוזיאון ישראל עם ד"ר טינדלר, שתיארך לו את הפריטים, הסביר לו את סוגי המטבעות, תקופותיהן וכיצד לנקותן, ולאחר שהשתחרר משירות צבאי, החל גם לקנות מטבעות בסכומים קטנים בחנויות, וקטלג אותן באוסף שלו, שנתפס ע"י משטרה. במעטפות הריקות שנתפסו הוא קנה את המטבעות, והן משמשות לו כאסמכתא וראייה לקניות עתיקותיו. (ראה עמ' 85 ש' 23-29 ועמ' 86-87 לפרו' מיום 21.12.11). כמו"כ הוא קיטלג חלק ממטבעותיו בכרטסת בה ציין את המטבעות, והניחם באוסף שלו עם הרשימות שערך בקרטונים שנתפסו (צילום הרשימות הוגש לביהמ"ש). הנאשם טוען כי השתתף עם גלאי המתכות שלו, בעשרות חפירות עם ארכיאולוגים (ראה עמ' 88 לפרו'), אך מעולם לא עסק בסחר עתיקות, אלא רק קנה מטבעות (ראה עמ' 90 לפרו') והוא ידוע כאספן ועובד כגנן.

מטבעות שהנאשם קנה לטענתו לאחר שנת 78

19. באשר לסוחרי עתיקות מהם קנה הנאשם מטבעות החל משנת 81, העיד הנאשם כי קנה ב-4 חנויות: בחנותו של **נאסר א דין בירושלים בשנת 81, בחנות המטבע העתיק ברובע היהודי, בחנות בכפר השילוח ליד המעיין, בחנות חפצים ישנים ברח' אגריפס ליד מחנה יהודה, ובחברון** (ראה עמ' 99 סיפא לפרו'), ואישר כי הוציאם מישראל ושמרם בקריית ארבע (ראה עמ' 100 ש' 9-14 לפרו').

20. לגבי העדר אישורים או קבלות על קנייתו את 890 המטבעות שנתפסו ברשותו, טען הנאשם כי לא סבר שיש צורך בקבלות, חלקן נעלם במשך השנים, אך הוא יודע לפרט 90% ממקומות רכישת וקניית מטבעותיו.

"קניתי בחברון לפני 25 שנה, כשקניתי אצל ערבים, לא - לא נהוג לא חשבתי בכלל שצריך קבלות, הדבר היחיד זה ממה שהעורך דין הראה מחנות מירושלים של הבית משפט השלום בירושלים עו"ד מירסקי: ממה שמסרת לי, ת. כן, עו"ד מירסקי: דברים שלך, ת. כן, גם חלק מה- היה לי קבלות אבל חלק נעלם, עברתי כמה פעמים תוך כדי שאני זה, עברתי דירות עברתי זה, אני לא שומר קבלות כל כך הרבה שנים. ש. או.קיי., אבל אתה יכול להגיד לי אם נניח אנחנו נעבור לאוסף, תוכל לעבור לי מה קנית מאיפה או מתי בערך? ת. חלק כן, חלק כן, מה שהמטבעות - הרוב אני יודע ב- 90% מאיפה הם, או מאיפה קניתי אותם או מאיפה מצאתי.

ראה: מעמ' 101 ש' 33 עד עמ' 102 ש' 9 לפרו' מיום 21.12.11.

כן העיד כי קנה מטבעות באופן חוקי **"אני קניתי בדרך כלל - אני קניתי מאנשים חוקיים"** (עמ' 127 ש' 17 לפרו'), אך אישר כי לא בירר או בדק אם היו להם רישיונות לסחור בעתיקות (ראה עמ' 127 לפרו'), ואין לו הסבר מדוע לא עשה כן.

ולגבי הצגת קבלות על קניית ורכישת עתיקות אמר: **"אני חושב שיש לי חלק מהקבלות, אני פשוט צריך לחפש, אך חלק רכשתי בחברון ללא קבלות"** (ראה ת/3 ש' 36), וטען כי לא ידוע לו שעפ"י החוק חובה עליו לדווח ולהמציא את פרטי העתיקות שברשותו לרשויות (ת/3 ש' 37-39).

21. לגבי מטבע בר כוכבא שבאוסף, בתחילה טען הנאשם כי לא קנה אותו משום שמדובר במטבע יקר, ואף חזר וטען כי לא קנה אותו (עמ' 130, ש' 22-20 לפרו'), באותו הבל פה הנאשם טען לפתע כי קנה אותו (עמ' 130, ש' 34 לפרו') בעיר העתיקה (עמ' 131, ש' 1), וחזר על כך שקנה אותו (131, ש' 5), ואח"כ טען כי קנה אותו בירושלים (שם, ש' 28-25), אך למרות שהציג אישור על אותנטיות מטבע זה, לא הייתה לו קבלה (עמ' 132, ש' 15-14), אלא טען כי רשם זאת בכרססת שהוחרמה ע"י המשטרה בחיפוש (שם, ש' 33), אותה לא הגיש לביהמ"ש.

22. באשר למבצע פרסום רשות העתיקות מיום 17.8.09 - **נ/2**, שאיפשר לכל אספן עתיקות לדווח על עתיקותיו, להירשם כאספן ולקבל מעמד חוקי של אספן והכרה בבעלותו על אוסף עתיקותיו, הנאשם טען כי לא ידע אודותיו.

מטבעות שהנאשם מצא לאחר 78

23. בהודעה במשטרה מיום 10.2.08 ת/3 הודה הנאשם כי חלק מהמטבעות מצא ורכש גם לאחר שנת 78':

"אני אספן של עתיקות ומטבעות עתיקים כבר מגיל 10 שנים, כמעט 40 שנה, וחלק גדול מהמטבעות נקנו על ידי בחנויות לממכר עתיקות בירושלים ובחברון בזמנו, לפני יותר מ-20 שנה, וחלק מהמטבעות מצאתי תוך כדי עבודתי כגנן, תוך כדי עבודתי בחפירות ובגיבון...וזה היה גם בירושלים ובכל מיני מקומות שעבדתי בכל חלקי הארץ."

(ההדגשה שלי -א.ז.)

ראה: ת/ש' 8-11.

כן אישר כי לא דיווח על מציאת העתיקות לרשות העתיקות בעת עבודתו כגנן, משום שאז לא היה חייב:

"ש. מדוע לא דיווחת לרשויות העתיקות על כל הממצאים שמצאת ואספת לרשותך במהלך העבודה שלך כגנן ועבודתך הנוספת כחוקר באתרים ארכיאולוגיים, ולעומת זאת שמרת זאת בביתך שזה בניגוד לחוק?"

ת. כשעבדתי כגנן ומצאתי עתיקות, אז מבחינתי זה לא מחייב דיווח לרשויות כי זה לא נאסף מאתר עתיקות, ולגבי מה שחפרתי עם ארכאולוגיים, כל מה שמצאתי - הבאתי לחופרים ולאחראיים."

(ההדגשה שלי -א.ז.)

ראה: ת/3 גיליון מס' 2 ש' 22-25.

טענות הצדדים, דיון והכרעה

העבירות בגין חוק העתיקות תשל"ח - 1978

24. המאשימה עותרת להרשיע את הנאשם בעבירת עיסוק ללא רישיון לפי סעיף 37(ג) לחוק העתיקות, בהתייחס לעבירה לפי סעיף 3 לחוק שעניינה אי מתן הודעה למנהל על גילוי העתיקות שמצא ובעבירת סחר בעתיקות לפי סעיף 15 לחוק. לפי סעיף 3 לחוק, נוכח דבריו המפלילים של הנאשם בהודעתו במשטרה **כי מצא את מטבעותיו תוך כדי חפירתו בעבודתו כגנן לפני כ-20 שנה**, בלא שהגביל זאת עד שנת 78. העובדה שרק בעדותו בביהמ"ש שינה גירסתו זו וטען לראשונה כי מאז תחילת החוק ב-78 הפסיק לחפש עתיקות, מעידה כי מדובר בגירסה כבושה ללא הסבר סביר לכך, כקו הגנה מגמתי שהותאם לחוק משנת 78, אך לא אמין. גם בעבירת הסחר בעתיקות יש לטענתה להרשיעו, נוכח דבריו כי קנה עתיקות מסוחרי עתיקות, ללא שבידו קבלות על רכישתן וגם לא רישיון לכך.

אתייחס בתחילה לעבירה לפי סעיף 3 לחוק.

25. סעיף 3 לחוק בגינו מבקשת המאשימה להרשיע את הנאשם, קובע כי:

"המגלה או המוצא עתיקה שלא בחפירה על פי רישיון לפי חוק זה, יודיע על כך למנהל תוך 15 ימים מהיום שגילה או מצא את העתיקה".

סעיף 2 לחוק העתיקות תשל"ח - 1978 קובע כי החוק חל על עתיקות שנתגלו או נמצאו לאחר תחילתו, ועל הטוען על מציאתה לפני החוק, מוטל נטל ההוכחה להוכיח זאת:

"2. (א) עתיקה שנתגלתה או שנמצאה בישראל לאחר תחילתו של חוק זה, יהיו היא והשטח שבו נמצאה או נתגלתה והדרוש לשמירתה לפי הגבולות שיקבע המנהל לנכס המדינה. (ב) הטוען שעתיקה נתגלתה או נמצאה לפני תחילתו של חוק זה, עליו הראיה."

26. לאור המחלוקת בין הצדדים על מועד מציאת העתיקות, יש להכריע תחילה בה, כשלפי סעיף 2(ב) לחוק נטל הראיה הוא על הטוען שעתיקה נתגלתה או נמצאה לפני תחילתו של חוק זה, דהיינו על הנאשם, הטוען כי מצאן לפני תחולת החוק. לשם כך אבחן את הראיות בעניין זה.

27. בהודעתו במשטרה **ת/3** אמר הנאשם כי מצא מטבעות לפני כ-40 שנה בהיותו ילד בן 10, ואף ציין כי מצאן בירושלים גם בתקופה מאוחרת בעבודתו כגנן, בלא שהגביל זאת עד מועד חוק העתיקות החדש משנת '78,

"אני אספן של עתיקות ומטבעות עתיקים כבר מגיל 10 שנים, כמעט 40 שנה, וחלק גדול מהמטבעות נקנו על ידי בחנויות לממכר עתיקות בירושלים ובחברון בזמנו, לפני יותר מ-20 שנה, וחלק מהמטבעות מצאתי תוך כדי עבודתי כגנן ובכל מיני מקומות שעבדתי בכל חלקי הארץ".
(ההדגשה שלי- א.ז.)

ראה: ת/3 עמ' 2 ש' 8-11.

דהיינו חלק מהעתיקות הנאשם מצא בירושלים בעבודתו כגנן, ולא טרח לסייג את מציאתן לפני 1978, למרות שנטל הראיה לכך מוטל עליו.

כמו"כ בתשובה לשאלת החוקר מדוע לא דיווח על העתיקות שברשותו לרשות העתיקות, הנאשם השיב כי **מבחינתו עתיקות שמצא בעבודתו כגנן לא מחייבות דיווח לרשויות**, אלא רק עתיקות שמצא בחפירות ארכיאולוגיות, וגם נימק זאת:

"ש. מדוע לא דיווחת לרשויות העתיקות על כל הממצאים שמצאת ואספת לרשותך במהלך העבודה שלך כגנן ועבודתך הנוספת כחוקר באתרים ארכיאולוגיים, ולעומת זאת שמרת זאת בביתך שזה בניגוד לחוק?"

ת. כשעבדתי כגנן ומצאתי עתיקות, אז מבחינתי זה לא מחייב דיווח לרשויות כי זה לא נאסף מאתר עתיקות, ולגבי מה שחפרתי עם ארכאולוגיים, כל מה שמצאתי, הבאתי לחופרים ולאחראיים".
(ההדגשה שלי- א.ז.)

ראה: ת/3 עמ' 2 ש' 22-25.

28. מכאן שמאחר והנאשם אסף עתיקות גם בעת עבודתו כגנן, היינו לאחר שנת 1978, אך לא מסר למנהל הרשות הודעה על גילויין או מציאתן שלא בחפירה, הוא עבר על סעיף 3 לחוק העתיקות תשל"ח 1978.

29. אמנם בביהמ"ש הנאשם העיד כי התגייס בשנת 78 (ראה עמ' 85 ש' 31 לפרו'), השתחרר בשנת 81, ומאז רק קנה מטבעות בחנויות שונות (ראה עמ' 86 ש' 10-15 לפרו'), כשברבות השנים לא שמר על הקבלות (ראה עמ' 102 ש' 4-5 ועמ' 119 ש' 18-19 לפרו') וטען כי מאז '78 לא מצא מטבעות, אלא רק בחפירות ארכיאולוגיות, שם מסרן לארכיאולוגים במקום (ראה עמק 90 ש' 5 לפרו').

ואולם, אין בידי לקבל את גרסתו החדשה, שכן לפי סעיף 2(ב) לחוק, נטל הראיה על הנאשם להוכיח כי העתיקות נתגלו או נמצאו לפני תחילת החוק כדי שסעיף 3 לחוק המחייבו להודיע על העתיקה שמצא אחרי תחילת החוק, לא יחול עליו. אך

עמוד 8

הנאשם לא הרים את הנטל בענין זה מהנימוקים הבאים:

- א. טענתו כי מאז החוק ב-78 הוא לא מצא אף פעם עתיקות, הינה טענה כבושה, שלא בא זכרה בהודעתו במשטרה או בתשובתו לכתב האישום, אלא עלתה לראשונה רק בעדותו בביהמ"ש, ללא כל הסבר לכך, לפיכך אינה אמינה ויש לדחותה.
- ב. אמנם הנאשם וחברו עוזי העידו כי מהיותו ילד הנאשם חיפש, מצא ואסף מטבעות, ועל אלה שמצא לפני 78' אכן אין תחולה לחוק. אולם אין בכך כדי להוכיח כי לא מצא ואסף עתיקות גם לאחר שנת 78' (ראה עמ' 117 ש 4 לפרו'), שהרי עוזי או אמו של הנאשם, לא ליוו אותו או עקבו אחר מעשיו משנת 78' ואילך, לא במסגרת עבודתו כגן, והנאשם הרי עבר לאחר נישואיו להתגורר עם אשתו ולא שהה במחיצת עוזי או אמו, כך שאין בעדויותיהם כדי לתמוך בגירסתו הכבושה של הנאשם.
- ג. יתירה מכך, הנאשם העיד כי התגייס לצה"ל ב-78' (עמ' 85 ש' 31), אחרי שחרורו מצה"ל בשנת 81' (עמ' 86 ש' 10 לפרו'), הוא עובד כגן (עמ' 88 ש' 23 לפרו') ואמר: **"ובמסגרת עבודתי אני מוצא כל מיני מטבעות, לא עתיקות... לירות ישנות ופרוטות"** (שם ש' 24-26 לפרו').
- ד. בנוסף עולה מעדות הנאשם במשטרה ובביהמ"ש כי לא דיווח על עתיקות שמצא בעבודתו כגן, מהטעם שלא מצאן בחפירות, שאינו נימוק הפוטר אותו מחובת הדיווח, ומלמד כי בפועל מצא, אך לא דיווח, ולא נקט גישה המתיישבת עם הוראות החוק.
- ה. ואוסף כי גם טענתו בעדותו בביהמ"ש כי בעת שעסק בחפירות באתר רשמי, לא נאמר לו מעולם כי עליו למסור את העתיקות - אינה סבירה ואני מתקשה להאמין לו, מה עוד שהנאשם התחמק באופן ברור בחקירתו הנגדית מתשובה בנושא זה (ראה עמ' 115-116 לפרו').
- ו. בנוסף, מעדויות הנאשם, אמו וחברו עוזי, עולה כי מגיל צעיר, הנאשם כבעל עיני נץ, עסק במשך שנים רבות במציאת ואיסוף עתיקות בשטח והתעניין בהן בדבקות, ומעדות הנאשם עולה כי כאספן רב שנים, המשיך להתעניין בעתיקות גם לאחר 78' במסגרת עבודתו כגן: **"ש. ספר על עבודתך כגן. ת. במסגרת עבודתי אני מוצא כל מיני מטבעות, לא עתיקות, אני מוצא מטבעות מתקופת לירות ישנות, פרוטות... כך, מטבעות מנדט, מטבעות תורכיות, זה מה שאני מוצא תוך כדי עבודה"** (ראה עמ' 88 ש' 24-26 לפרו'), כך שלא סביר בעיניי כי דווקא משנת 78' הוא הפסיק למצוא עתיקות ומנע מעצמו להמשיך לאספן, ואיני מאמינה לו, כפי שאבהיר בהמשך.
- ז. עוזי אף העיד על שיטה ייחודית שנקט הנאשם לגילוי עתיקות - בחפירותיו בערימות שחפרו החפרפרות באדמה, בהן הנאשם נבר ומצא עתיקות, והנאשם העיד על עצמו כי כגן הוא מוצא מטבעות (עמ' 88 ש' 23-30 לפרו').
- ח. הנאשם, אמו, וחברו עוזי גם העידו בביהמ"ש על התעניינותו המופלגת ועיסוקו היסודי והממושך של הנאשם בחיפוש ואיסוף עתיקות ומטבעות, בשיטתיות, כעיסוק מרכזי שהלך וגבר במהלך השנים, תוך השתתפותו בכנסים מקצועיים, רכישת ספרות מקצועית בארץ ובחו"ל והחזקת קטלוג מחירים של עתיקות, בהיותו אספן, ומעדות הנאשם עולה כי גם בעת שחל עליו החוק הישן משנת 66' (שאינו חל עליו כעת), הוא לא פעל עפ"יו או ציית לו, לא הודיע לרשויות על עתיקות שמצא עפ"י סעיף 15, וגם לא פעל עפ"י החוק החדש משנת 78' ולא הודיע למנהל הרשות כי הוא **"אספן"**, בהתייחס לפרק ה' ובמיוחד לסעיף 23 לחוק החדש, (שכטענת הסניגור תוקן בשנת 2002), למרות שלא הייתה כל מניעה כי ימסור הודעה על כך גם ללא התקנות החדשות, או ללא המבצע משנת 09 שקרא לאספנים להסדיר את מעמדם החוקי במסירת הודעה למנהל -2/נ (בהתייחס לסיכומי הסניגור בעמ' 1-170 לפרו'). לפיכך טענתו הכבושה שצצה באיחור ובמפתיע רק בעדותו בביהמ"ש, כי ציית לחוק החדש וחדל למצוא עתיקות החל משנת 78', תמוהה ומצביעה על חוסר אמינות ומגמתיות, נוכח אי שיתוף פעולה ממושך מצידו עם החוק הישן וגם החדש. טענתו כי **לפתע ציית להוראות החוק החדש מ-78, דווקא בהימנעותו ממצאת עתיקות, עומדת בסתירה להתנהגותו** עפ"י החוק לאורך כל השנים, לרבות עפ"י החוק החדש (כשלא פעל כדוגמא למען הכרת

מעמדו **כאספן** לפי אותו חוק). כך גם ביחס לטענתו כי מאז שנת 81-82 הוא **רק קנה עתיקות כדין** בירושלים ובחברון, אך לא מצא או גילה מאז עתיקות, בלא שהמציא אפילו קבלה אחת על קנייתו. מהתנהגותו עולה הרושם כי שינוי הגרסה נועד להתאים עצמו לחוק מ-78' והיא אינה אמינה. אך מכל מקום, הנאשם לא הרים, עפ"י החוק, הנטל להוכחת טענתו.

ח. כאמור, גם את טענתו כי משנת 81' הוא **רק קנה מטבעות**, הנאשם לא הוכיח, שכן אין בידו ולו קבלה אחת לתמוך טענתו, למרות שלדבריו הוא קיטלג חלק ממטבעותיו וניהל רישום. כמו"כ רק בחקירתו הנגדית בביהמ"ש, הוא מסר שמות של 4 חנויות בהן קנה (ראה עמ' 99 ש' 31-32 לפרו') בלא שאיפשר קודם לכן לבדוק זאת, ולא אמר זאת כבר בחקירתו במשטרה, לרבות היכן קנה כל מטבע (ראה עמ' 103 ש' 22-23 לפרו'), כשעליו הנטל להוכיח ולהראות כי לא מצאן בתקופת החוק החדש. הרי הנאשם העיד בביהמ"ש כי הוא מכיר היטב את אוסף מטבעותיו שנתפסו **וידע לומר לגבי 90% מהן - מהיכן הן ומאיפה קנה אותן או מצאן** (ראה עמ' 102 ש' 6-12 לפרו'), וטען כי הכיר את החוק מ-78', אך מאידך נמנע מלומר במשטרה טענות חדשות שהן רק בידיעתו, למרות שלפי סעיף 2 לחוק, נטל הראייה הוא עליו. מכאן עולה כי גם מטבעות עתיקות שהנאשם טוען כי קנה לאחר 78', הוא מחזיק בניגוד לסעיף 3 לחוק ולא הצליח להוכיח כי הוא מחזיקן כדין, משאין בידו קבלות להוכיח טענתו, והוא גם לא טרח מצידו לפרטן.

ט. ניסיון הנאשם בעדותו בבית משפט ליישב את דבריו בהודעתו במשטרה עם לשון החוק בטענה כי כגנן מצא מטבעות, שלא היו עתיקות כמשמעם בחוק (לפי סעיף 1 לחוק: "נכס... שנעשה בידי אדם לפני שנת 1700") אלא: **"מטבעות מנדט, מטבעות תורכיות"** (ראה עמ' 88 ש' 30 ועמ' 117 ש' 22-25 לפרו'), או כי עקב חלוף הזמן וחילופי דירות, הוא לא שמר קבלות על רכישות מטבעותיו (ראה עמ' 102 ש' 4-5 לפרו'), אינו מספק, כדי להוכיח שאת כל העתיקות (לרבות המטבעות) שנתפסו אצלו באוסף שהוצג בפניו בדיון וברשימת מלאי המטבעות שהוגשה, הוא אכן מצא לפני 78'. כאמור הנאשם לא הרים את הנטל להוכחת טענה זו, ולו במסגרת עדותו בביהמ"ש.

י. כמו"כ טענת הנאשם כי ידע על החוק מתחילתו ב-78', אינה מתיישבת עם עדותו כי קרא אותו לפני 30 שנה (ראה עמ' 125 ש' 6 לפרו'), דהיינו הנאשם קראו לאחר כ-3 שנים מאז נחקק, ומכאן גם התחמקותו ממתן תשובה לשאלת המאשימה, איך ידע שלא היה צורך לדווח למנהל על עתיקות עפ"י החוק? **"ת. קראתי את החוק אחרי ש- אחרי שזה, מה אני אניד לך, איך ..."** מלמדת כי הנאשם התלבט והסתבך בתשובתו, ומעלה תמיהה והרמת גבה בתשובתו המעורפלת לשאלה פשוטה זו (שם ש' 1-7 לפרו'). אוסיף כי גם טענתו בעדותו בביהמ"ש כי בעת שעסק בחפירות באתר רשמי, לא נאמר לו מעולם כי עליו למסור את העתיקות - אינה סבירה ואני מתקשה להאמין לו, מה עוד שהנאשם התחמק באופן ברור בחקירתו מתשובה גם בנושא זה (ראה עמ' 115-116 לפרו').

יא. בנסיבות אלה, היה על הנאשם, הטוען לשיטתו כי מלכתחילה הכיר את החוק מ-78', להרים את נטל הראייה לפי סעיף 2 לחוק, ועוד בחקירתו במשטרה למסור פרטים אודות מקומות וזמני מציאת מטבעותיו ועתיקותיו באוסף, כטענת המאשימה בעמ' 103 ש' 22-24 לפרו', ומעמ' 104 ש' 31 ועד עמ' 105 ש' 8 לפרו').

יב. בעניין זה אוסיף ואומר כי לאחר עיון בפרוטוקול ההוכחות, **שגיתי בהערותיי החוזרות לתובעת ועמה הסליחה**, שכן נכונות וצודקות טענותיה בעמ' 103 ש' 22-24 לפרו' מיום 21.12.11 ובהמשך טענותיה בעמ' 106 ש' 18-20, 26-28 ובעמ' 107 ש' 10-12, 21-23 לפרו', כי היה על הנאשם עוד בחקירתו במשטרה, להגיב ולהשיב מהיכן קנה את המטבעות, שלטענתו רכש וקנה מסוחרי עתיקות, ולהראות כי קנה והחזיקן כדין, ולכל הפחות לעשות כן בתשובתו לכתב האישום, או לכל המאוחר בעדותו בביהמ"ש, במיוחד לאור עדותו בביהמ"ש כי הוא יודע לומר על 90% מהם מהיכן וממי קנה אותן (ראה עמ' 102 ש' 8-19 לפרו' מיום 21.12.11) **ושגיתי** בבואי לתובעת בטענות חוזרות בעמ' 102-112 לפרו' ובסעיפים 2-4, 6, 12 להחלטתי בעמ' 148 לפרו'), על שלא

הכינה כביכול, חקירה לגבי כל מוצג ומוצג, או לא הגיעה מוכנה לדין ההוכחות, ואני חוזרת בי מהערותי אלה, שכן עפ"י סעיף 2(ב) על הנאשם הנטל להראות כי את העתיקות שהחזיק בביתו ולא דיווח עליהן לרשויות, הוא מצא לפני שנת 78, או קנה אחרי 78 מסוחר עתיקות מורשה, בידועו לטענתו ממי קנה. לא מתקבל על הדעת כי נאשם שהמידע בידו מתי מצא כל מטבע או עתיקה, או ממי קנה ועליו הנטל להוכיח כי מצאו או קנה אותם כדין, יסתיר מידע חיוני להגנתו הידוע רק לו, בשלב החקירה במשטרה, בתשובתו לכתב האישום בביהמ"ש, וגם בעדותו הראשית, וימנע מהפירוט המדויק, שכן מסירת עובדות אלה בהזדמנות הראשונה לצורך בדיקתו, הייתה אולי יכולה להשמיט את הבסיס לאישום ולמנוע את ניהול התיק, אולם משלא עשה כן באף שלב, וגם לא בעדותו הראשית, אין מקום לבסס ממצא על עדותו בעלמא, שניתנה רק בתשובה לשאלות התובעת בחקירתו הנגדית על המקומות בהם קנה מטבעות (עמ' 129 ש' 25 לפרו' ואילך), ללא כל תימוכין ולו בבדל ראייה כלשהי לקניותיו ובלא שניתן היה לבדוק זאת, שכן מדובר שוב בעדות כבושה של הנאשם, שלא על התובעת הנטל להוכיחה.

יג. לטענת המאשימה, עדות נוספת כי הנאשם מצא מטבעות גם לאחרונה, היא כי חלק מהמטבעות שנתפסו, לא נוקו, וניתן לראות עליהן כיסוי של אדמה (ראה עדות מר בץ בעמ' 53 ש' 8-6 לפרו'), המצביעה על מציאתן בחפירה באדמה, שכן חברו עוזי העיד כי הנאשם נהג לנקות את המטבעות שמצא בחפירותיו, בשיטות מיוחדות, אך נראה כי הנאשם לא הספיק לנקות חלק מהן. כמו"כ, בנוסף ל- 878 המטבעות לגביהן טען הנאשם כי מצא לפני 78, נתפסו אצלו פריטים נוספים, כטבעות וחפצי ברזל ומתכת אחרים (ראה עמ' 159 ש' 5-3 לפרו' וצילומיהם בת/13-14), לגביהן אין התייחסות מצדו למועד ומקום מציאתן, (אף בלא שאתייחס לרישומם בקובץ שהוגש בתיק הכחול שלהגשתו הסנגור התנגד).

30. אשר על כן, עדות הנאשם כי משנת 78 חדל לאסוף מטבעות אינה אמינה בעיניי בהיותה עדות כבושה, כשינוי לגרסתו במשטרה, ללא הסבר לכך, המלמדת על סתירה פנימית ומגמתית, והיא גם לא עלתה בעת תשובתו לכתב האישום, או בעת העלאת טענתו המשפטית המקדמית בעניין העדר סמכות. בנוסף הנאשם אינו אמין מהנימוקים שפירטתי לעיל, לרבות משום שלא טרח לדווח לרשויות גם על העתיקות שמצא ולו לפי החוק הישן מ-1966, הגם שלפי החוק מ-78 אין בכך כעת משום עבירה (בהיותן עתיקות ישנות), וגם לא דיווח עפ"י החוק מ-78 על היותו אספן, וגם על עתיקות שמצא בעבודתו כגון לאחר 78, לפי אמרתו בת/3 המלמדת כי אסף עתיקות לפני יותר מ-20 שנה בעבודתו כגון. נסיבות אלה מלמדות כי בבסיס גישתו, לא נהג לפעול כשומר חוק גם עפ"י החוק הישן, והתרשמתי כי כבישת/הסתרת טענתו, עולה עם טענת המאשימה כי גרסתו החדשה והכבושה אינה אמיתית ואמינה, אלא צצה ועלתה רק בשלב מאוחר של לימוד והכנת המשפט, כטענה מגמתית המותאמת לחוק, אך ורק לצורך הגנתו במשפט.

פסילת הודעת הנאשם

31. לטענת הסניגור יש לפסול את דברי הנאשם בהודעתו במשטרה, שכן לאחר פרק האזהרה ויידוע הנאשם על זכותו להיוועץ בעו"ד, חסרה חתימת הנאשם, המופיעה רק בסוף כל עמוד, למרות שחתימת החוקר מופיעה גם לאחר האזהרה. לטענת הסנגור, הסבר החוקר ידיה אלוש בחקירתו הנגדית בביהמ"ש, כי העדר חתימת הנאשם נבע מהיסח הדעת, מאחר והיא מתבצעת לאחר ההדפסה, אינה מתיישבת עם העובדה שחתימת החוקר מופיעה באותו מקום וחתימת שניהם בסופי העמודים. לפיכך טוען הסניגור כי החשדות, האזהרה וזכויות הנאשם, לרבות זכות ההיוועצות בעו"ד, לא הוקראו ונמסרו לנאשם כהלכה. כמו"כ החוקר גם לא הודיע לסנגוריה הציבורית על חקירת החשוד בטרם תחילתה, ונימוקו לכך כי לא היה מדובר במעצר, אינו פוטרו מכך. לפיכך טוען הסניגור, כי אופן השגת הודעת הנאשם פסול, ועל ביהמ"ש לפסול את תכנה.

32. לאחר שבחנתי את טענות הסניגור, הגעתי למסקנה כי אין המקרה שלפני מצדיק את פסילת הודעת הנאשם. ראשית, הנאשם לא טען כלל בעדותו כי לא הוזר והחשדות לא נמסרו לו, ולא העיד כי זכות ההיוועצות עם עו"ד לא הודעה לו. מנגד החוקר אלוש העיד כי הזהיר את הנאשם באזהרה דנן, והודיע לו על זכותו להיוועץ בעו"ד, כך שבהעדר עדות הנאשם לסתור זאת, אין מקום לדחות את עדות החוקר בביהמ"ש.

שנית, בחקירתו הנגדית הנאשם הודה ולא הכחיש כי הוזר בחשד להחזקת עתיקות, סחר בעתיקות ואי מסירת הודעה על גילוי עתיקות, בנוסף לפגיעה בעתיקות (ראה עמ' 128 ש' 9-11 לפרו'), כך שאין לפנינו כלל סיטואציה בה שלל כי הוזר, באופן המעיד על פגם בחקירתו המצדיק פסילת ההודעה.

שלישית, הגם שהנאשם לא חתם מיד לאחר האזהרה, הוא חתם לאחר הפיסקה הבאה, בה נכתב מפיו בפירוש: **"הבנתי את כל החשדות נגדי ואני רוצה להסביר את מהות הרכוש שנתפס בביתי (ראה עמ' 1 ת/3).**

רביעית, לא זו אף זו, הגם שהנאשם לא חתם מיד לאחר האזהרה, הוא חתם לאחר הפיסקה הבאה בה נכתב מפיו: **"הבנתי את כל החשדות נגדי ואני רוצה להסביר את מהות הרכוש שנתפס בביתי"** (ראה ת/3).

חמישית, החוקר ידידה אלוש, העיד בחקירתו הנגדית כי העדר חתימת הנאשם לאחר פתיח האזהרה והבהרת זכויות הנאשם, נבע מהיסח הדעת, ולמרות שאלוש סימן X לצורך חתימת הנאשם ב-4 מקומות בהודעה (לרבות באזהרה), הנאשם חתם בהיסח הדעת רק ב-3 מקומות בסוף כל עמוד (ראה גם מעמ' 9 ש' 21 עד עמ' 10 ש' 12 לפרו' מיום 13.9.11). מכל מקום אלוש הכחיש כי מנע מהנאשם להיוועץ בעו"ד (ראה שם עמ' 10 ש' 29-33 לפרו') ועדותו לא הוזמה.

33. הגם שסבורני כי הימנעותו החוקר ממסירת הודעה לסניגוריה הציבורית על החקירה, מהטעם שהנאשם לא נעצר או נכלא, אינה מוצדקת וראויה, הגעתי למסקנה כי מכלול הנסיבות שמניתי, אינו מצדיק פסילת הודעת הנאשם, שכן דבריו משקפים נכונה את עמדתו בעת החקירה, ונרשמו מפיו, ולא מדובר בהפעלת לחץ או אמצעי פסול קיצוני אחר, הפוגעים בהגנת הנאשם, או בנסיבות המצדיקים עפ"י הפסיקה, תוצאה מרחיקת לכת של פסילת ההודעה, זאת גם לאור הלכת יששכרוב בע"פ 5121/98 סעיפים 34-37, ובמיוחד סעיף 34 לפסה"ד:

סעיף 34 להלכת יששכרוב:

"אין כדי לקבוע כי כל פגיעה בזכות מוגנת של הנחקר תוביל בהכרח לפסילת קבילותה של הודאתו לפי סעיף 12 לפקודת הראיות. פרשנות כזו תפגע יתר על המידה בערכים הנוגדים שעניינם גילוי האמת, לחימה בעבריינות והגנה על שלום הציבור, ולפיכך אין לקבלה. נוסחו ולשונו של סעיף 12 לפקודת הראיות מעידים כי כלל הפסילה המעוגן בו, נועד להגן מפני פגיעה משמעותית באוטונומית הרצון של הנאשם במסירת הודאתו. לפיכך, פגיעה מן הסוג האמור היא שתוביל לפסילת קבילותה של הודאה בהתאם לסעיף 12 הנ"ל, והכל בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה לגופו. מסקנה פרשנית זו עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית-משפט זה עובר לחוק היסוד, לפיה יש לבחון בכל מקרה על-פי נסיבותיו, האם השימוש באמצעי החקירה הפסול הוביל לשלילת הרצון החופשי ויכולת הבחירה של הנאשם במסירת הודאתו (ראו: דבריו של השופט גולדברג בע"פ 115/82, 168 מועדי הנ"ל, בעמ' 224-225; דבריו של הנשיא י' כהן, שם, בעמ' 251-252; דבריו של השופט אלון, שם, בעמ' 263-268). עם זאת, בעוד שבעבר ההצדקה שניתנה לפסילתה של הודאה לפי סעיף 12 נשענה על ההנחה לפיה שלילת חופש הבחירה של הנחקר מקימה בהכרח חשש לאמיתות הודאתו, הרי על-פי רוחו והשראתו של חוק היסוד מן הראוי לקבוע כי ההגנה על חופש הרצון של הנחקר מהווה כיום תכלית העומדת בפני עצמה ומהווה טעם נכבד ועצמאי לפסילת קבילותה של הודאה לפי סעיף 12

עמוד 12

"הנה כי כן, אף שבעניינו של המערער הוכחה פגיעה שלא כדין בזכות היועצות בעורך-דין בשל המחדל להזהירו בדבר הזכות האמורה טרם גביית אמרתו, אין לומר כי בנסיבות העניין נוצרה פגיעה משמעותית בזכות לאוטונומית הרצון ולחופש הבחירה במסגרת כלל הפסילה הקבוע בהוראת-סעיף 12 הנ"ל. מטעם זה, אין להתערב בהחלטתו של בית-הדין הצבאי על שתי ערכאותיו, שלא להורות על פסילת הודאתו של המערער לפי הוראת-סעיף 12 לפקודת הראיות."

לפיכך הודעת הנאשם במשטרה קבילה וראויה בעניינו לבסס ממצאים עפ"י דברי הנאשם בה.

העבירה של עיסוק ללא רישיון לפי סעיף 37(ג) על חוק העתיקות

34. כתב האישום מייחס לנאשם עבירת עיסוק ללא רישיון לפי סעיף 37(ג) לחוק העתיקות, הקובע:

35.

37(ג) העובר על הוראה מהוראות סעיפים 3, 15, 19(ג), 20, 21, 22 או 25 דינו - מאסר שנתיים או קנס.

לטענת הסניגור המאשימה לא ציינה בכתב האישום באיזו מן העבירות המנויות בסעיף 37(ג), מואשם הנאשם, אלא רק בשלב מתקדם של דיון ההוכחות הפנתה לסעיפים 3, 15 לחוק, ולחילופין עתרה להרשיעו בעבירת החזקת רכוש גנוב לפי סעיף 184 לחסד"פ במקום סעיף 3. לפיכך אין מדובר בהליך ראוי והוגן, שהנאשם יכל להתגונן מפניו מבעוד מועד.

35. אכן, המאשימה לא ציינה בכתב האישום בקשר לאיזו עבירה חל סעיף 37(ג), אלא רק בשלב מתקדם של ההוכחות בעמ' 124 ש' 25 לפרו', ובסיכומיה בעמ' 155 ש' 19 לפרו' התייחסה לסעיף 3 לחוק העתיקות: "**המגלה או המוצא עתיקה שלא בחפירה על פי רישיון לפי חוק זה, יודיע על כך למנהל תוך 15 ימים מהיום שגילה או מצא את העתיקה**", ובכך התנהלותה אינה תקינה, שכן מן הראוי היה לפרט זאת מלכתחילה בכתב האישום. עם זאת, לאור האזהרה הרחבה בהודעת הנאשם במשטרה, דברי הנאשם בהודעתו במשטרה, והפירוט שעלה בחקירותיו בביהמ"ש ובדברי המאשימה, הרי שניתנה לנאשם הזדמנות להתגונן ולהשיב מדוע לא הודיע לרשות העתיקות על גילוי עתיקות שמצא בתקופת החוק החדש, ועל סחר בעתיקות שקנה, ללא שבידו קבלות, כשהוא ובא כוחו התייחסו לכך בביהמ"ש בחקירות ובטיעוניהם.

36. סעיף 3 לחוק העתיקות מחייב כאמור את מי שגילה או מצא עתיקה שלא בחפירה, להודיע על כך למנהל תוך 15 ימים מהיום שגילה או מצא את העתיקה. הנאשם העיד כי חלק מהמטבעות מצא לפני כניסת החוק לתוקף, בהיותו נער ובאוסף שצבר היו מאות מטבעות עתיקות: "**בתור ילד, בתור נער, לחפש להסתכל על האדמה וככה הגעתי לאוסף גדול של מאות מטבעות ופריטים אחרים**" (ראה עמ' 85 ש' 24-26 לפרו'). גם חברו עוזי ביננפלד העיד כי באוסף הנאשם בנעוריו היו: "**מאות מטבעות, עד סוף השמינית מאות מטבעות היו לו, והוא ידע להסביר כל אחת**" (ראה

עמ' 80 ש' 4 לפרו'), ואם הנאשם העידה: "זה מה שמילא את החיים שלו..." (ראה עמ' 82 ש' 26-28 לפרו'). הנאשם גם העיד על השתתפותו בכנסים ארכיאולוגיים והתעמקותו בנושא, לרבות ספרות שקיבל גם מחו"ל (ראה עמ' 82 ש' 23-24 לפרו'). מכאן מומחיותו בתחום.

37. בחוות דעתו של מר שחר בץ ארכיאולוג מחוז הדרום וקמ"ט ארכיאולוגיה במינהל האזרחי לאזור יהודה ושומרון -ת/9, פירט מר בץ בעמ' 2 את רשימת הכלים העתיקים שנתפסו אצל הנאשם (ב-3 שקיות) ובעמ' 3 את רשימת הכלים החשודים כלא עתיקים. בחקירתו הנגדית הבהיר כי ביצע את בדיקתם וספירתם יחד עם האוצר יואב ציננות (ראה מעמ' 39 ש' 31 עד עמ' 40 ש' 8 לפרו') (יואב העיד בעמ' 70 לפרו'), כשכל פריט קיבל באינוונטר המקצועי צילום, מס' קטלוגי של מדינת ישראל, וזהו ערכי (עמ' 40 ש' 29-31 לפרו'). אמנם מר בץ אמר בחקירתו הנגדית כי אינו "מומחה בנומיסמטיקה אינו נומיסמטיקאי, אלא ארכיאולוג" ואינו מומחה לזיהוי תקופות של פריטים עתיקים, אך הבהיר כי הוא יודע לעשות כן בחלק מהמקרים (עמ' 42 ש' 4-12 לפרו'), לרבות במקרה שלפנינו, שכן:

"בתוקף עבודתי כארכיאולוג מחוז במשך כמעט כשר שנים, עברו בידיים שלי מאות ואלפי פריטים, וזו תפיסה עוד קטנה יחסית. אני יודע לסווג את הפריטים, אני יודע לחלק אותם לאינוונטר, ואני יודע להגיד מראש מה נחשד בעיני כחשוד כמזויף. אח"כ יורדים לפרטי פרטים, והשלב השלישי כמו שאמרתי, זה גם צילום הפריטים, לכן עשיתי את זה, אני יודע מה אני עושה, ואני עומד מאחורי זה."

ראה: עמ' 55 ש' 7-12 לפרו'.

והבהיר כי בתוקף תפקידו, סמכותו לאכוף את חוק העתיקות בגזרתו.

לטענתו פריטי העתיקות שנתפסו אצל הנאשם "הובאו מאתר עתיקות, והם לא פריטים שנמצאים בשטח", הגם שלא תפס את הנאשם חופר בשטח (ראה עמ' 56 ש' 16 לפרו'). כן העיד כי בהכירו את הגיזרה עליה הוא אחראי, "אין בסביבות קרית ארבע אף אתר שיש בו חלק מהאינוונטר הזה של תקופות פרסיות ואחרות" (עמ' 61 ש' 28-29 לפרו'). כן נתפסו אצל הנאשם שני מגלי מתכות, המעידים על חיפושיו אחר עתיקות, ולביהמ"ש הוגשו (והוחזרו למשמורת) פריטי האוסף רבים במגש שהכיל 8 מיכלים ארוכים כשבכל מיכל כ-100 מטבעות - ת/11 (ראה עמ' 75 ש' 12-14 לפרו') וצילומי הפריטים הארכיאולוגיים שנתפסו ת/13-14. לטענת מר בץ עצם החזקת העתיקות ע"י הנאשם בלא שדיווח עליהן, מהווה עבירה של אי דיווח (ראה עמ' 59 ש' 3-6 לפרו'). באשר לסחר בעתיקות, הסיק מר בץ הסיק כי הנאשם סוחר עתיקות, גם לאור הקטלוגים על פריטי עתיקות שהיו ברשותו, המוכרים כמוחזקים אצל סוחר עתיקות, והנאשם אינו מופיע ברשימת הסוחרים המורשים ביו"ש, למרות שבחזקתו עתיקות מיו"ש (ראה עמ' 52 ש' 24-29 לפרו'). אמנם עפ"י חוה"ד מדובר על פריטים שנתפסו בבית עומר, בעוד שבית הנאשם נמצא בקריית ארבע, אך מר בץ הבהיר בחקירתו הנגדית כי מדובר בטעות סופר:

"זו טעות סופר, כיוון שעשרות דוחות כאלה נכתבו, אז יכול להיות ש...נפלה כאן טעות, אבל אם תשווה את האינוונטר המספרי והממצאים לאינוונטר שנתפס במשטרה, עם השקיות והממצאים, אתה תראה שיש התאמה אחד לאחד... והפריטים נתפסו בקרית ארבע ולא בבית עומר."

ראה: עמ' 69 ש' 3-7 לפרו'.

הגם שראוי היה להקפיד על רישום מדויק של מקום התפיסה בחוה"ד, אני מאמינה למר בץ כי מדובר בטעות סופר, נוכח הסברו בעדותו, כי בדיקתו וספירתו את הפריטים תאמו את רשימת הפריטים שנתפסו ע"י המשטרה בבית הנאשם.

38. באשר לחוו"ד מר בץ אודות הפריטים שהם עתיקות, לא הובאה מטעם ההגנה חוו"ד נגדית הסותרת את ממצאיו. אמנם מר שחר בץ לא קבע את מקורות העתיקות ואמר: "**רק החשוד יוכל לענות על שאלה זו, אם יפרט מהיכן השיג כל פריט**" וגם עפ"י החוק הנטל על הנאשם למסור את מלוא הפרטים אודות העתיקות שנתפסו ברשותו כדי לתמוך טענתו, כמו"כ הנאשם עצמו העיד כי 90% מהמטבעות הוא זוכר היכן רכש או היכן קנה (ראה עמ' 102 ש' 9-8 לפרו'), אך לא ניסה לסתור את ממצאי הארכיאולוג בץ, ומאידך טען "**כשעבדתי כנגן ומצאתי עתיקות, אז מבחינתי זה לא מחוייב דיווח לרשויות**" (ראה ת/3 ש' 24), כך שלא רק שלשיתו הנאשם לא הודיע על מציאתם לפי סעיף 3 לחוק, אלא הוא גם לא ניסה לסתור את חווה"ד של הארכיאולוג בץ.

כאן המקום לציין כי טענת הנאשם כי הוא יודע לזהות 90% מהמטבעות, התבררה בעדותו כבעייתית ומתחמקת, שכן כשנשאל על המטבעות החשמונאיות ונקב בשמן: יוחנן הורקנוס ואלכסנדר ינאי, טען שקנה אותן לפני 20 שנה, אך לא אמר אם לפני או אחרי 78' (ראה עמ' 129 ש' 33-25 לפרו'). וגם בקשר למטבע בר-כוכבא סתר עצמו מניה וביה בעדותו (ראה עמ' 130 ש' 20 עד עמ' 132 ש' 4 לפרו'), כאשר בתחילה טען כי לא קנה אותו, משום שמדובר במטבע יקר, ושוב חזר וטען כי לא קנה אותו (עמ' 130 ש' 22-20 לפרו'), אך באותו הבל פה טען לפתע כי קנה אותו (עמ' 130 ש' 34 לפרו') **בעיר העתיקה** (עמ' 131 ש' 1 לפרו'), וחזר על כך שקנה אותו (עמ' 131 ש' 5 לפרו'), ואח"כ טען כי קנה אותו **בירושלים**, (שם, ש' 25-28), אך למרות שהציג אישור על אותנטיות מטבע זה, לא הייתה לו קבלה (עמ' 132 ש' 15-14 לפרו'), אלא טען כי רשם זאת בכרסטת שהוחרמה ע"י המשטרה בחיפוש (שם, ש' 33), אותה לא טרח להגיש.

מכאן עולה כי הנאשם לא רק זגזג בעדותו באשר למקום בו קנה את מטבע בר-כוכבא, אלא גם באשר לעצם קנייתו, ובכך מעלה תהיות ביחס לאמינותו בעניין יכולתו לזהות נתונים אודות מציאת או רכישת העתיקות שברשותו, כדי לעמוד בנטל הראייה הנדרש ממנו לפי סעיף 2 לחוק. בעניין זה ראוי להוסיף את טענת הנאשם בהודעתו במשטרה: "**אני חושב שיש לי חלק מהקבלות. אני פשוט צריך לחפש, אך חלק רכשתי בחברון ללא קבלות**" (ת/3 ש' 36), אך מנגד טען שם כי לא ידוע לו שע"פי החוק חובה עליו לדווח על מציאת פרטי עתיקות ברשותו לרשויות (ת/3 ש' 39-37), בעוד שבביהמ"ש הנאשם טען כי ידע את חובתו ע"פי החוק משנת 78', ולכן הפסיק לחפש ולמצוא עתיקות מאותה שנה ואילך.

39. אשר על כן, לאור כל האמור לעיל, ומאחר והנאשם לא הרים את הנטל בסעיף 2 לחוק, **אני קובעת כי הנאשם ביצע עבירה של אי דיווח על עתיקות למנהל הרשות לפי סעיף 3 לחוק.**

סחר בעתיקות

40. באשר לחלופות שעניינן עבירות **סחר בעתיקות** אליהן מתייחס סעיף 37(ג) בסעיפים 15, 19(ג), 20 א ו 21(א) לחוק, אני דוחה את טענות המאשימה:

ראשית, המאשימה לא הוכיחה כי הנאשם סחר בעתיקות ולכן חייב להחזיק ברישיון לכך. לכל היותר, לדבריו, הוא קנה עתיקות, ולא מצאתי כי סעיפי החוק אוסרים זאת.

שנית, לא התרשמתי על כוונה מצד הנאשם למכור את העתיקות שברשותו או לסחור בהן. אמו העידה כי גם כאשר "**התחתן והיה צריך כסף**" הוא נמנע מלמכרן (ראה עמ' 84 ש' 11-9 לפרו'), הנאשם הכחיש כי החליף מטבעות עם אספנים אחרים (ראה עמ' 100 ש' 27 לפרו'), וחברו עוזי העיד על עיסוקו רק במציאת וגילוי עתיקות, תוך התעניינות מופלגת בהם, אך לא ציין כי מכרן.

שלישית, התרשמתי כי הנאשם החזיק באוסף שברשותו מתוך העניין שגילה בו ובנושא אספנות עתיקות, ולא למטרות סחר.

אשר על כן, לא הוכח בפניי כי הנאשם סחר בעתיקות.

41. באשר להכנסת/הוצאת עתיקות מהאזור לישראל

הנאשם גר כיום בקרית ארבע, שם גם נמצא האוסף שלו, המכיל עפ"י עדותו פריטים שמצא בתחום מדינת ישראל, אך הוא הוציאם מתחום ישראל לאזור בניגוד לסעיף 22 לחוק. באשר להכנסת עתיקות מהאזור לישראל, הנאשם העיד כי קנה עתיקות בחברון שנמצאו באוסף שלו בקרית ארבע, ולפיכך הכניסן שלא כדין מהאזור לישראל לפי סעיף 22א(א) לחוק הקובע כי: **"לא יכניס אדם לישראל עתיקה מהאזור, אלא אם כן קיבל לכך אישור מאת המנהל ובהתאם לתנאי האישור ובלבד שאישור כללי יפורסם ברשומות"**.

42. ואולם, מאחר והנאשם לא הואשם בסעיף 22 לחוק, והמאשימה לא ביקשה להרשיעו בו, הגם שהנושא עלה בדיון, ולאור טענת הסניגור באשר לתיקון המאוחר לסעיף 22, ובלא שהובהר לפניי מתי הועברו הפריטים ממקום למקום, אין לפני נסיבות המצדיקות הרשעתו בעבירה זו.

הגנה מן הצדק

43. טענת הסניגור להגנה מן הצדק כי נוכח הזמן הרב שנדרש למדינה כדי לחוקק את חוק העתיקות החדש מ-78, ולאחריו עוד 6 שנים להתקין ב-23.2.09 את **תקנות העתיקות אספני עתיקות והעברת עתיקות ופריטים ארכיטקטוניים-תשס"ט 2009**, המתווה דרך למסירת פרטי ההודעה על אספנים למנהל הרשות, עומדת לנאשם טענת הגנה מן הצדק, אינה מקובלת עליו, שכן אינה מצדיקה לפטור את הנאשם מחובתו להודיע לרשות על היותו אספן עפ"י סעיף 23 לחוק (שתיקונו משנת 2002 היה טרם חקירת הנאשם) ולא מסעיפי החוק האחרים. אמנם הנאשם לא הועמד לדיון בגין העבירה לפי סעיף 23, שאינה בין העבירות החוסות תחת סעיף 37(ג) לחוק, בו הואשם, ולכן הגם שלא טרח להודיע למנהל ולו בדרך פשוטה ביותר כי הוא אספן, אין מקום להרשיעו, אך ברי כי אין בהעדר קיומן של התקנות עד 09, כדי לפטרו מכל חובותיו עפ"י החוק, לרבות חובה זו, שניתן היה לבצע גם בהעדר התקנות. אשר על כן אני דוחה את הטענה להגנה מן הצדק.

עבירת החזקת הנשק (האמל"ח)

44. לגבי הנשק שנתפס בביתו, העיד הנאשם כי שירת בצה"ל, וברשותו אקדח 9 מ"מ וכדורים 9 מ"מ ברישיון. אמו החזיקה אקדח 0.22 טוטו, אותו החזירה למשטרה, וחלק מכדורי ה-0.22 שנשארו אצלה, היא ביקשה מהנאשם להחזיר, אך הוא המתין למבצע להחזרת ציוד צבאי, והם נתפסו בחיפוש המשטרה בביתו (ראה עמ' 90 ש' 1-13 לפרו').

45. לגבי הכדורים 5.56, הנאשם העיד כי מבוגר בשם צבי סגל הגיע אליו עם שקית כדורים לפני 20 שנה, שנמצאו בקיטבג צבאי של בן השכן, וביקש מהנאשם להחזירם לצבא. לטענת הנאשם, כניצול שואה חשש מר סגל להעיד במשטרה, ולקראת זימונו לביהמ"ש, כשהנאשם התקשר אליו, טען כי אשתו שוהה במצב קשה במוסד סיעודי באשקלון, לפיכך, הנאשם ריחם עליו, ולא זימנו לעדות בביהמ"ש (ראה עמ' 91 לפרו'), ואת שם השכן הוא לא מסר בחקירתו במשטרה,

משום שקודם רצה לבקש את רשותו, מדובר באדם מבוגר הפוחד מהמשטרה וניצול שואה שסבל הרבה בחייו.

46. את המצת, הפתיל והכדורים הנאשם טוען בבית המשפט כי מצא כילד לפני 30 שנה באזורי קרבות מלחמת העולם ומלחמת השחרור (ראה עמ' 92 לפרו'). לדבריו, המצת היה לאחר שימוש וללא תועלת, והוא שמרו כמזכרת (ראה עמ' 95 ש' 19 לפרו'), והפתיל נשאר בביתו, אך הוא לא אמר כל זאת לחוקר במשטרה, וגם לא טען במשטרה כי התכוון להחזירם. כן הודה שחרף קיום מס' מבצעי החזרת אמל"ח, ורצונו להחזיר את האמל"ח באחד מהם, הוא לא החזירם (ראה עמ' 96 ש' 15-25 לפרו'), ובהמשך טען כי שכח מהאמל"ח שברשותו, ושבמשטרה היה נסער (ראה עמ' 97 ש' 12-15 לפרו').

47. בבית הנאשם נמצאו פרטי אמל"ח של: "20 כדורי 0.3 אינץ', 4 כדורי 7.62 מ"מ, 120 כדורי 5.56 מ"מ, 250 כדורי 0.22 אינץ', 6 כדורי 9 מ"מ, 2 מחסניות נשק גליל, 1 מחסנית נשק m-16, פתיל ביטחון, מצת חבלה." (ראה ת/8).

חוק העונשין הודן בהחזקת נשק או תחמושת, קובע:

"144 (א) הרוכש או המחזיק נשק בלא רשות להחזקתו, דינו - מאסר שבע שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2) דינו מאסר שלוש שנים.

(ב)

(ב1)

(ב2)

(ג) בסעיף זה, "נשק" -

(1) כלי שסוגל לירות כדור קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם, וכולל חלק, אבזר ותחמושת של כלי כזה;

(2)

(3)

(ג1) לעניין סעיף זה -

(1) אחת היא, אם בעת שנעברה העבירה היה הנשק תקין לשימוש או לא.

(2) הטוען לרשות על פי דין, עליו הראיה.

(ד) מקום שנמצא בו נשק, רואים את מחזיק המקום כמחזיק הנשק כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר."

48. באשר לפער בין 100 כדורי ה-0.22 שנתפסו, לבין 20 הכדורים שאמו מסרה לו להחזרה, עפ"י הודעתה במשטרה בעוד

שבביהמ"ש אמרה שמסרה לו 50 כדורים כדי שיחזירם למשטרה, השיב הנאשם בחקירתו הנגדית כי לא ספר את הכדורים (ראה עמ' 93 ש' 19 לפרו'). כמו"כ למרות שאת הכדורים אמו מסרה לו לפני זמן רב (2-3 שנים), הוא לא מסרם למשטרה או לצה"ל מחשש שיאשימו אותו, לכן לצורך החזרת כל האמל"ח שברשותו, הוא המתין למבצע בצה"ל, המתרחש פעם ב-4-5 שנים (ראה עמ' 94 ש' 27-32 לפרו'). בהמשך עדותו טען כי לא מדובר באמל"ח (עמ' 95 ש' 28) וביא מומחה שיעיד על כך, והוסיף כי גם החזיק בביתו רימון או קופסת רימון כמזכרת (עמ' 95 ש' 25-34 לפרו'). בהמשך טען כי בעת המבצעים הללו לא זכר כי פריטים אלו ברשותו (עמ' 96 ש' 20-22 ועמ' 97 ש' 28 לפרו'), אך לא יכול היה ליישב את הסתירה בין רצונו להחזיר זאת במבצעים לבין שכיחתו את הימצאותם אצלו (ראה עמ' 97 ש' 31 לפרו').

49. אין ספק כי מלשון החוק עולה בבירור כי הכדורים שנמצאו בבית הנאשם הינם תחמושת לנשק, והנאשם החזיק בהם, כשנטל הראיה הוא על הנאשם להוכיח כי היה רשאי להחזיקם על פי דין, אך הוא לא עשה כן. גם אם נפלו פגמים באופן עריכת החיפוש (לטענת הנאשם שלא נכח בחיפוש), מאחר ומדובר בראיות חפציות, אין מקום לפסול, בפרט שלא הוכחה כוונת זדון בעריכת החיפוש, כנאמר בפס"ד "בללי" [ת"פ (ת"א) 40206/05 מ"י נ' בללי מיום 10.6.09 בפני כב' השופט כאבוב].

50. כדורי 9 מ"מ, 20 כדורי 0.3 4 כדורי 7.62 מ"מ- אילו היה הנאשם מציג רישיון נשק ניתן היה לשקול את טענתו לגבי 6 כדורי ה-9 מ"מ (פריט 5) שנמצאו בביתו. אולם הנאשם הסתפק בהצהרה בעלמא כי היה בעל רישיון לאקדח 9 מ"מ "יש לי אקדח 9 מ"מ...ברישינו... ואיזה כדורים יש לאקדח 9 מ"מ - תשע מ"מ" (ראה עמ' 91 ש' 5-7 לפרו' מיום 21.12.11) אך לא הוכיח זאת. הוא הדין ל-20 כדורי 0.3 מ"מ ו-4 כדורי 7.62 מ"מ שבכתב האישום ובמוצגים ת/5 ות/8, שלא זכו להתייחסות מטעם הנאשם. אמנם ב"כ הנאשם טען כי פריטים 1,2,7,8 "ישנים נושנים וייתכן ולא שמישים, שכן הם בני עשרות שנים, כיון שלא ניתנה להגנה האפשרות לבדוקם, הספק קם לטובת הנאשם" (ראה עמ' 182 ש' 22-25 לפרו' מיום 21.12.11) אך גם אם המאשימה לא היתה משמידה את הכדורים הללו והנאשם היה מצליח להוכיח כי מדובר בפריטים לא שמישים, אין לכך נפקות לאור סעיף 144 (ג) לחוק העונשין, ולפיכך יש להרשיעו בעבירה זו.

51. 120 כדורי 5.56 מ"מ - אין בידי לקבל את טענת הנאשם לפיה התכוון להשיב הציוד למשטרה: קיבלתי מ"מישהו מבוגר מקרית ארבע כדי שאני אחזיר אותם בבוא העת לרשויות" (ת/3 עמ' 1 ש' 2-3). "חיכיתי שיהיה מבצע להחזרת ציוד צבאי" (ת/3 עמ' 1 ש' 2-3). 120 הכדורים שייכים לאדם אחר, מר צבי סגל: "לפני בערך שנה לפני שהמשטרה עשתה חיפוש אצלי בבית, בא אלי אחד השכנים, שהיה אז בן אדם מבוגר מוותיקי קרית ארבע, קוראים לו צבי סגל הוא כבר לא גר בקרית ארבע, הוא בא אלי עם שקית, שהוא מצא והוא מצא אצלו שקית שהיה בקיטבג של הבן שלו, לפני 20 שנה, אז הוא היה שם איזה מאה ומשהו כדורים של 5.56 והוא ביקש ממני שאני אחזיר לצבא" (ראה: עמ' 91 ש' 17-25 לפרו' מיום 21.12.11 - ההדגשה שלי א.ז.). הנאשם אמנם אמר זאת בהודעתו (ת/3 עמ' 1 ש' 5) אך לא מסר את שם השכן ולא זימנו למשטרה או לביהמ"ש, כדי לתמוך טענתו. הסבריו באשר לחשש העד להעיד, או באשר לאשתו הנמצאת באישפוז סיעודי (ראה: עמ' 91 ש' 24-28 לפרו' מיום 21.12.11) למרות שהיה באפשרותו לזמנו, אינו נימוק מוצדק, והוא מעלה חשש באשר לאמינותו גם כאן, וכבר נקבע בפסיקת ביהמ"ש העליון:

"כלל נקוט בידי בתי המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראייה שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראייה רלוונטית שהיא בהישג ידו ואין לכך הסבר סביר, ניתן להסיק שאילו הובאה, היתה פועלת נגדו".

ראה: ע"א 548/78 פלונית נ' פלוני פד לה (1) סעיף 3 לפסק דינה של כב' השופטת בן-עתו.

וראה עוד בע"א 2275/90 לימה נ' רוזנ ג ד"י מז(2) 605, 614 סעיף 14 לפסק דינו של כב' השופט חשין (כתוארו אז) ובפסיקה הרבה המוזכרת שם וכן בספרו של המלומד י. קדמי "על סדר הדין בפלילים" חלק 3 עמ' 1143.

52. 2 מחסניות גליל + 1 מחסנית M-16 - הנאשם לא הסביר כיצד הגיעו לידי המחסניות של הרובים: גליל ו-M16 והסתפק בטענה כי מדובר במחסניות שאינן תקינות וחסרות קפיץ (עמ' 183 ש' 31-27 לפרו' מיום 21.12.11). טענה זו אינה מעלה או מורידה משום שהמחוקק קבע בסעיף 144 ג' לחוק העונשין: **"אחת היא, אם בעת שנעברה העבירה היה הנשק תקין לשימוש או לא"**. ולכן גם אם אצא מנקודת הנחה, כי מדובר במחסניות תקולות המשמשות, כדברי ב"כ הנאשם, לצורך מאפרה לעישון סיגריות, אין בכך לפטור מעבירה (ראה עמ' 183 ש' 32 לפרו' מיום 21.12.11).

53. 250 כדורי 0.22 (מוצגים: ת/5, ת/8) - הנאשם טען כי כדורים אלו הינם של אמו ואמורים היו להגיע לתחנת המשטרה, בהודעתו אמר הנאשם: **"אמא שלי בזמנו החזיקה אקדח מסוג 0.22 מ"מ וכשהחזירה אותו לרשויות נשאר לה הכדורים הללו"** (ת/3 עמ' 1 ש' 3-2). **"חיכיתי שיהיה מבצע להחזרת ציוד צבאי"** (ת/3 עמ' 1 ש' 3-2). גם בעדותו אמר: **"לאמא שלי היה אקדח 0.22 טוטו ואחרי כן היא החזירה אותו למשטרה"** .. **"לפני פסח או אני לא יודע מתי היא מצאה את הכדורים ואז היא ביקשה שאני אחזיר אותם למשטרה ואני חיכיתי שיהיה מבצע להחזרת ציוד צבאי"** (ראה עמ' 91 ש' 8, ש' 10-12 לפרו' מיום 21.12.11). **"היה לי אקדח שאני משתמש בו 9 מ"מ, אין לי מה לעשות בכדור 0.22"** (ראה עמ' 93 ש' 33-34 לפרו' מיום 21.12.11). כן הודה כי מדובר במספר קופסאות: **"אני לא ספרתי, היו כמה קופסאות"** (ראה: עמ' 93 ש' 22 לפרו' מיום 21.12.11).

54. באשר לאי ההתאמות שנמצאו ברישומי עדי התביעה אלוש וזיתוני, גם אם אקבל את טענות ב"כ הנאשם בדבר אי-סדרים ברישום (עמ' 183-185 לסיכומיו) ושראוי היה לבצע רישום מדוקדק, הנאשם העיד בפני כי מדובר במספר קופסאות ולטענת המאשימה מדובר ב-100 כדורים (עמ' 93 ש' 20-22 לפרו' מיום 21.12.11), על כן נטל הראיה רובץ לפתחו של הנאשם. המחוקק אסר כל הימצאות תחמושת ובפרט כמויות כאלו בידי מי שאינו מורשה להחזיקם בביתו. טענת הנאשם כי המתין למבצע צבאי החזרת הציוד הצבאי, נדחתה מספר פעמים על ידי בתי המשפט [ראה תפ(כ"ס) 26344-05-11 מ"י נ' קיטאי בפני השופטת מרום מיום 19.9.12 וכן צפ 185/04 התובע הצבאי נ' נמירובסקי יבגני בפני הרכב השופטים שריקי ויצמן ווגנר מיום 22.4.04], ועל הנאשם לשאת בנטל הראיה ולהוכיח כי אכן ניסה להשיב הציוד. מכל מקום הנאשם שלפני הרי הודה כי לא ניסה להחזירם.

55. באשר לטענת הסניגור ביחס לסתירות המתייחסות להשמדת הפתיל והשרוול, כאשר בהבדל מהעד איגור פקרמן, שאמר כי העביר את הפתיל והשרוול להשמדה לאחר הפעלתם, אמר העד זיתוני כי הם נלקחו על ידו להשמדה, הרי שזיתוני ציין כי הם נלקחו על-ידו ויושמדו מאוחר יותר, דהיינו לא הוא השמידם, בעוד איגור אמר כי השמידם, לפיכך התוצאה היא שאין לפנינו סתירה בגרסאות.

56. לגבי הפתיל - טענת הנאשם, כי התכוון להשיבו נסתרה בדבריו, שכן טען בעדותו בביהמ"ש כי לא ידע בכלל על קיומו **"הפתיל אמרתי לך היה נשאר לפעמים דברים בבית, בלי שאני יודע בכלל איפה הם נמצאים"** (ראה עמ' 96 ש' 13-14 לפרו' מיום 21.12.11), וכן: **"בחיפוש הם הפכו לי את כל הבית, שברו ארונות ואז הם מצאו את זה. אני אפילו לא ידעתי שזה קיים"** (ראה עמ' 96 ש' 21-22 לפרו'). דא עקא שבהודעתו במשטרה טען כי התכוון להשיב את הפתיל במבצע "השבת ציוד צבאי" **"גם את הציוד הזה התכוונתי להחזיר"** (ת/3 עמ' 2 ש' 21), ולמרות שחלפו כ-25

שנה מאז, הוא נמנע פעם אחר פעם מהחזרתו במבצעי החזרת הציוד, ובביהמ"ש העיד כי שכח שהפתיל היה בביתו (ראה עמ' 91 ש' 14, 13 לפרו'), כך שיש לתהות על רצינות כוונתו. לפיכך, עדיפה עלי גרסתו בהודעתו במשטרה לפיה התכוון לשמור על הפתיל כמזכרת: **"נשאר לי כמזכרת משירותי הצבאי בצה"ל כלוחם ביחידת חה"נ"**. (ת/עמ' 1 ש' 6).
וכן בעדותו בביהמ"ש: **"שלושים שנה, וזה בכלל לא היה שלי, זה אחרי שהשתמשו בו, אני אספתי את זה ושמרתי את זה בתור מזכרת"** (ראה עמ' 92 ש' 11-12 לפרו'), כפי ששמר כמזכרת את קופסת הרימונים מימי שירותו: **"מתי שעשו אצלי את החיפוש בית, היה לי קופסא של רימון בלי רימון, שזה הרימון הראשון זרקתי בצבא"**. (ראה עמ' 95 ש' 24-25 לפרו').

57. טענת הנאשם כי מדובר בציוד לא שמיש, נדחתה על ידי מומחה הנשק (ת/8), והגם שהפתיל הופעל, מבלי שניתנה להגנה אפשרות לבדקו, ולחילופין להיות נוכח בהפעלתו, אין נפקא מינה אם הפתיל תקין או לא, לאור הוראות סעיף 144(ג) לחוק העונשין, (כפי שציינתי לעיל לגבי הכדורים או שאר הפריטים).

58. לגבי המצת - הנאשם טען כי מדובר במצת שאינו מוגדר כנשק, משום שכבר נעשה בו שימוש וגם אותו שמר למזכרת: **"זה השארתי לי למזכרת בביתי"** (ת/עמ' 1 ש' 5). וכן טען בעדותו בביהמ"ש: **"המצת היה אחרי שימוש שלקחתי אותו בתור מזכרת... כבר השתמשו בו... הוא לא היה כבר פעיל... משהו שזביל, ריק, אין בו כלום כבר"** (ראה: עמ' 95 ש' 19-22 לפרו' מיום 21.12.11). מאחר וחוות-דעת **ת/8** מעידה על שמישות המצת, הרי שהוא בבחינת נשק, שהיה על הנאשם להימנע מלקחתו כציוד צבאי המוגדר כנשק, בלי קשר לשאלת תקינותו, אשר על כן יש להרשיעו גם בשל כך בעבירת החזקת נשק.

59. באשר למבצעי החזרת אמל"ח ונשק, הנאשם טוען כי המתין למבצעי החזרה המתקיימים כל 4-5 שנים (ראה עמ' 94 ש' 27-28 לפרו'). לדבריו, התקיימו מס' מבצעים כאלה, אך הוא לא ידע היכן (עמ' 96 ש' 20-21 לפרו'), ואחד מהם התקיים חצי שנה לאחר החיפוש בביתו (עמ' 94 ש' 28 לפרו'). ובהמשך טען כי בעת המבצעים הללו זכר כי פריטים אלו ברשותו (עמ' 96 ש' 20-22, ועמ' 97 ש' 28 לפרו'), אך לא יכול היה ליישב את הסתירה בין רצונו להחזיר זאת במבצעים לבין שכיחתו את הימצאותם אצלו (ראה עמ' 96 ש' 31 לפרו'). כאמור דחיתי ט ענה זו.

60. כללו של דבר, הנאשם החזיק פריטי אמל"ח שונים ברשותו למזכרת, לא דאג להחזירם, למרות שהתבקש, לטענתו, ע"י אמו או שכנו להחזירם, ועל אף שהיה עליו להימנע מלהחזיקם, הוא החזיקם במשך זמן רב ולא החזירם פעם אחר פעם במבצעים שהתקיימו להחזרת אמל"ח, נסיבות המלמדות על העדר רצינות כוונתו לעשות כן. בנסיבות אלה, לאור דבריו כי החזיקם כמזכרת הן בהודעתו במשטרה (ת/עמ' 3 ש' 6), והן בעדותו בביהמ"ש (עמ' 92 ש' 11-12, ועמ' 95 ש' 24-25 לפרו'), אני קובעת כי הנאשם החזיק את האמל"ח למזכרת ומכל מקום החזיק את האמל"ח שלא כדין, ולפיכך **ביצע עבירה של החזקת נשק**.

61. לאור כל האמור לעיל, אני מרשיעה את הנאשם בעבירה של **אי מסירת הודעה על גילוי עתיקה** לפי סעיף 3 לחוק העתיקות תשל"ח - 1978 ובעבירה של **החזקת נשק** לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין תשל"ז - 1977.

62. זכות ערעור לנאשם בתוך 45 ימים.

ניתנה היום, י"ב בשבט תשע"ד (13.1.2014) בנוכחות ב"כ המאשימה עו"ד דקלה לוי, הנאשם ובא כוחו עו"ד מירסקי.

חתימה